

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Ырааһырды-2004

ХАС БИИРДИИ КИҢИТТЭН ТУТУЛУКТААХ

Кыһыны быһа мунуулуллубут бөгү-сагы ыраастан сыбаалкаба тикэни, олорор дьыбыт, үлэнир тэриктэбит тастарын, уулуссалары, күөллэри ыраастан үлэлэр сагаланылар. Кулун тутар 9 күнүттэн сагалан "Чурапчы улууһа (оройуона)" муниципальнай тэриллэн баһылыга И.Н.Аммосов 100 №-дээх дьаһалынан саҥа санитарнай-эпидемиологической комиссия тэриллэн нэһиликтэринэн рейдлэр буола тураллар.

Кулун тутар 30 күнүгэр Баксы — Алабар — Мугудай — Төлөй нэһиликтэрин санитарнай туруктарын бэрэбиэркалии улуустары санитарнай-эпидемиологической надзор кииниттэн М.К.Маркова, Е.Попова, ис дьыала отделын сотруднига В.С.Собаккин уонна хаһыакка сырдатар сыалтан мин бара сырыттыбыт.

Баксыга ырааһырды үлэтэ уматык сүрүгүн атахтанан турар эбит. Сыбаалкаба суолларын ситэри астары иликтэрэ, дьыма күөлүлэрин өлүктөрө хараллыбака сыталлара, ойбон тула сүөгү нөһүмө хас даҕаны сиригэн өрөһөлүү чөмөхтөммүтэ, ыаллар балбаахтара тизилэ илигэ нэһилик дьаһалтатын мантан саас үгүс үлэлэр күтүллэрин туолуласта. Комиссия ыраастаны үлэлэрин төһө ыалларыннан түргэнник ытарга дьаһал бигэрдэ.

Алабарга ырааһырды үлэтин олохтоох дьаһалта специалистка И.Т.Ефимова сирдээн көрдөрдө. Бөһүлөк икки өттүнөн бөх тоҕор сирдэргэ суоллары астарыттар, бөх тизилинэ сагаланыт. Ол эрэри аара суолга балбаагы сүткөбүттэрэ эмэ көстөр. "Чыаптара" ТДПК уонна олохтоох ДУОКХ учаастагы трактордара нэһиликкэ бөгү-сагы тизингэ үлэһиттэрэбит. Таас оскула туугулар матырыйал аҕалар улахан массыналар төттөрү барыларын ыаллар балбаахтарын тизин, нэһиликкэ улахан өгөнү оҥорбуттар.

Мугудайга үлэ чаһа бүтүн биер чаас киинэ тийбиһит,

хонтуруба баһылык даҕаны, специалист даҕаны суох буолан биердилэр. Специалист А.А.Варламов дьыттын ыдаран тийэни ырааһырдыга туох үлэ-хамнас барбытын сураспыттар "үлэ чаһа бүтүт, кэлин кэлэрин" дьин рейдэ үлэтин наадалааһын аахпатын көрдөрдө. Дьонтон сураһан, сыбаалкаларын туругун тахсан көрдүбүт. Суолун астарыттар эрэри, бөх тоҕула илик. Бөһүлөккэ айаннаан иһэн көрдөхкө, сорох ыалларга балбаахтара кыстанан баран тизилинбэстэ тураллар. Балбаахтарын хара буор оҕорор сыалтан эргэ ферма территориятыгар куталлар эбит.

Төлөйгө дьаһалта специалистка А.М.Сивцева туһааннаах сирдэри кэригэн көрдөрдө. Ойбонноро ситэри ыраастана илик. Сыбаалка территорията көбүс-көнө гына астарыллыбыт да, суоһунэ соһото суох. Сүөгү өлүктөрө хараллыбака сыталларынан комиссия олохтоох дьаһалтага түргэнник сөптөөх дьаһаллары ыһаалларыгар соруудахтаа.

Үс нэһиликкэ кэригэн көрөн баран, барыларын кэригэ биер тэг кыһалга турар эбит дьин түмүккэ кэллим. Ол курдук, олохтоох дьаһалта син туһааннаах үлэни-хамнаһы ыларын үрдүнэн сорох дьоннор бөхтөрүн, балбаахтарын сыбаалкаба ситэ тиздибэккэ аара суолга олордон кэбиһэллэрэ, ыраах тизилэктэрин кэригэн сүөгү нөһүмүн олбуордарын таһыгар (чуоһан сыыр үрдүгэр олоороннулар) дьаһалтаныларга сыл аайы көстөр суол. Ырааһырды үлэтэ, түлэһи эйгэни, сирин-уотун харыстаһын хас биерди киһиттэн тутулукаах. Ону нэһиликкэ барыта ситэ өйдөөбөтө олус хомолтоох.

Галина ГОВОРОВА.

РЕЙДЭ ТҮМҮГҮНЭН

Нэһиликтэр санитарнай туруктарын бэрэбиэркалии улуустары комиссия тэриллэн СЭН киинин санитарнай бырааһа М.П.Охонешников, экология инспектора Н.П.Игнатев, ветеринария инспектора А.В.Монастырева кулун тутар 31 күнүгэр Кында — Болтоҕо — Хатылы маршрутунан баран кэллэ. Комиссия нэһиликтэри көрөн баран, санитарнай баһааныналар мөлгөх дьин, тупсарынарга бириэмэ бигэрдэ.

Кындага ырааһырды үлэтэ бара илик эбит. Учаастак киһигэр нэһиликкэ ырааһырдыга үлэлэр анал комиссия тэриллибэтэх. Сыбаалкаларын суол аһылыла илик, кыһынны бөхтөрө, сүөгүлөр нөһүмөна тизилинбэстэ тураллар. Ойбоннорун таһыгар мунуулуллубут сүөгү нөһүмүн сорох ыаллар хомуйан сыыр үрдүгэр дьаһама мунуулар эбит да, транспорт суох буолан тизилинбэстэ тураллар.

Болтоҕо алта киһиттэн турар ырааһырды комиссия тэриллибит. Сыбаалкаба барар суол аһылылыбыт. Үгүс ыал сүөгүлэрин нөһүмөна олбуор таһыгар тураллар, сорохтор сыбаалкаба тиздибэккэ эрэ суол кыһылыгар хааларыттар. Ойбоннор тулачара сүөгү нөһүмүттэн ыраастаммат, чөмөк гына

мунуулуллубут уонна эмэ тизилинбэтэх. Уолсайдар уонна сорох тэриктэлэр помуйаларын анал сиргэ буолбака мээне куугар түбэлтэлэр көстөллөр. Ириэрдэһинэ ууну-хаары кыта күөлү киргитэр туруктаахтар.

Хатылыга үс киһилээх комиссия тэриллибит. Сыбаалкаба суол аһылылыбыт эрэри, баһынай хаһаайыстыбалара, чаһынай ыаллар бары бөхтөөх сүөгү нөһүмүн балбаагы тоҕор сиргэ киллэрбиттэр, суол кыһылыгар хаалартаабыттар. Сорох мал олбуордарын таһыгар тизилинбэстэ турар сүөгүлэрин нөһүмөна саас күөсхэ ириэрдэһинэ күөлгэ түһэр кутталлаахтар. Сүөгүлөр уулур ойбоннорун тастара нөһүмүттэн ыраастана иликтэр. Сыбаалкаларын сүөгүлөр өлүктөрө уматылыбака сыталлар.

Күөллөрүт, уулуссаларын, олбуордарын, салгымыт ыраас буолааларын туугар ууус бары олохтоохторун ырааһырдыга көхтөөхтүк кытаргытыгар ыһабыт.

Санэпидемиологической комиссия.

Муус устар 2 — 3 күннэригэр илин эгэр улуустар санитарнай эпидемиологической надзорга (СЭН) киинэрин үлэһиттэрин иккис спартакиадата Мэҥэ-Хаҥалас киинигэр буолан ааста. 5 улуустан 107 кыттааччылаах биер идэлээхтэр спортивной күрэхтэһиилэрин түлүгүтэ Баһылай Манчары аатынан комплексах үрдүк тэрээһинээхтик ытылына.

Спорду, доруобуйаны, чөл олоху күүс-көһү пропагандалыыр сыллаах-сорукаах бу улахан дьаһалга Чурапчы улуунун санэпиднадзорун киинэ 15 кыттааччылаах хамаанданы туруоран, коллектив чизин чистээхтик көмүскээн кэллэ. Ол курдук, усуллубуйа биер спорт б харуугар барытыгар эрби тийин курдук эриэ-дэһи эрийсэн. Таатта, Амма улуустарын кэнибитигэр хаалларан, үгүс бириэстэх миэстэни ылан үөрүүбүт улахан. Анал Дипломунан, сыналаах бириһикэн наҕараадаланыбыт. Иккити Мэҥэ-Хаҥалас, бастагы миэстэни Уус-Алдан улуустарын хамаандалара ылылар.

БИИР ИДЭЛЭХТЭР (СПАРТАКИАДАЛАРЫГАР)

Түлүгэ хаһаайыннара спартакиаданы үрдүк тэрээһинээхтик, эллиэтиэстээхтик ыһыттары кэлбит ыалдыттары, күрэхтэһэччилэри аһынарда. Мэҥэ-Хаҥалас улуунун муниципальной тэриллиитин баһылыга В.И.Птицын, доруобуйа харыстабылн управлениетын начальнига Т.С.Федорова, тэриктэлэр салаааччылары спартакиада аһылытыгар бэйэлэрини кэлэн эбэрдэлээн, бары үгүнү, ситиһиилэри баҕардылар. Ыалдыттартан республикатаагы санэпиднадзор үлэһиттэрин холбоһуктаах профсоюзун комитетин председателэ, РФ үгүлээх өрөһө С.М.Абрамова, Дьоксуукай куораттаагы санэпиднадзор кылаабынай өрөһө, медицинскэй наука кандидата Д.А.Алексеев кыттыһын ыһыттары күрэхтэһи таһымын өсө үрдэттэ.

Чурапчы хамаандата биердилээн көрүгнэргэ волейболга, эстафетага уонна теннискэ үгүс буолла, атын көрүгнэргэ бэйэтин кыаһынан-күүһүнэн кириэстэ.

Спартакиадага кытаргытыгар спонсордаабыт Мугудайдаагы "Айан" кафетерий хаһаайкатыгар Макарова В.Г., чаһынай предприниматель Таныков А.С., күөс-көмө, өйөбүл буолбут Чурапчытаагы оҕо спортивной оскулатын теннискэ тренере Башарина С.Н., улуустаагы киин баһыһа профкомун председателэ Борисов С.Х., "Саҥа олох" РИХ ГУ редактор-директора Попов Г.Г. махталытын тиздибит.

Бу кыһыныбытын быһыл Чурапчы улууну чөл олох хамаандана тэриллибитэ 100 сылыгар аһыбыт.

М.ОКОНЕШНИКОВА.

УЛУСНОЕ СОБРАНИЕ ДЕПУТАТОВ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
"ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)"
XI сессия

РЕШЕНИЕ № 85
от 13 февраля 2004 года

О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ И ДОПОЛНЕНИЙ В УСТАВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)" РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ), ПРИНЯТОГО НА МЕСТНОМ РЕФЕРЕНДУМЕ 29 СЕНТЯБРЯ 2002 ГОДА

1. На основании подпункта 1 п. 2 статьи 6 федерального закона "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации", п. 23 статьи 34 Устава, статьи 4 Регламента Улусного Собрания депутатов, внести следующие изменения и дополнения в Устав муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия), принятого на местном референдуме 29 сентября 2002 г.:

1. Пункт 1 статьи 19 Устава муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" изложить в следующей редакции: Улусное Собрание состоит из 21 депутата, из них 20 депутатов работают на неосвобожденной основе, совмещая депутатскую деятельность с выполнением трудовых и служебных обязанностей по месту основной работы и председатель Улусного Собрания, работающий на постоянной основе, получающий заработную плату в размере, установленном Улусным Собранием депутатов муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" в соответствии с действующим законодательством РС (Я) и РФ.

2. Направить изменения и дополнения, внесенные в Устав на государственную регистрацию.

3. Опубликовать настоящее решение в улусной газете.

4. После государственной регистрации изменений и дополнений, внесенных в Устав, постановление вступает в силу с момента опубликования.

5. Контроль за исполнением настоящего решения оставляю за собой.

Управление экспертизы и регистрации нормативных правовых актов муниципальных образований при Правительстве Республики Саха (Якутия)

РАСПОРЯЖЕНИЕ

г. Якутск, от 31 марта 2004 г., № 126-р-04.

В соответствии с федеральным законом "Об общих принципах местного самоуправления в Российской Федерации", законом Республики Саха (Якутия) "О порядке государственной регистрации Уставов муниципальных образований в Республике Саха (Якутия)" (п. ред. от 15 июня 2002 г.):

1. Зарегистрировать изменения и дополнения в Устав муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия), принятые решением XI сессии Улусного Собрания депутатов от 13 февраля 2003 г. № 85.

2. Внести сведения о государственной регистрации изменений и дополнений в Устав муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" Республики Саха (Якутия), указанные в п. 1 настоящего распоряжения, в реестр муниципальных образований Республики Саха (Якутия).

Начальник управления Т. ИВАНОВА.

Чөл олох — хэсгнэ төрдө

КИЭНГ КЭПСЭТИИ ЫТЫЛЫННА

Муус устар ый 2 күнүгэр Чурапчылаагы государственнай физическый культура уонна спорт институтун үөрэнэр-лабораторнай корлулугар "Бэйэ доруобуйатыгар сөптөөхтүк сыһааннаһыага общественность, үөрэтэр-иитэр тэрилтэлэр уонна олохтоок салайыныы органнын оруоллара" дьин республикатаагы семинар буолан ааста. Күн бастагы агарыгар пленарнай мунньах ытылынна, онтон экиэттэн кыһа үлэ секцияларынан барда, "төгүрүк остуол" уонна маастар-кылаастар буолулар.

Семинары тохсунньу ыйтан тэрилтэн үлэлэр "Чэпкэн-чэбдик буолуу үйүйаана" общественнай тэрилтэ председателэ, Д.П.Коркин аатынан ЧРОСИО директора, РФ үтүөлээх ууутала, "Бочуот Знага" орден кавалера Л.Т. Егорова салайан ытта.

Регистрация быһытынан конференцияда барыта 194 киһи кытынна, ол иһигэр 12 нэһилиэк дьаһалттарын баһылыктара, дьин кэргэн кытары үлэ специалистара, үөрэтириитин, культура уонна доруобуйа харыстабылын үйүтүн үлэтигэр кэлбиттэр.

Конференция үлэтин кылгас кириити тылын "Чурапчы улуута (сройуона)" муниципальнай тэрилтэн баһылыга, СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэтигэр И.Н.Аммосов аста. Инокентий Николаевич СР Президиумун В.А. Штыров бйаарынан 2004 — 2006 сыллар Оҕо спордун уонна доруобуйатын салаларынан биллэриммитинэн, улуу бөлүгүк А.Е. Кулаковский — Охотскый Охотскый бйиһи үлүсүлүгэр чөл олох общественнай тэрийбитэ 100 сыла туоларынан сибээстэн кэнээри ыччалыт сирдэ-майгы, ат-хаан өтүгүн сайдыылаах буоларын туһунан 2004 сылы улуустулар чөл олох сылынан биллэрэн туран, тус сыллаах программа ылыммытынан уонна ытыгы татаарыптынан кэпсээтэ. Ол чэрчитинэн ытыгытыт үлэни ситэ суорунан сыаналаан туран, социальнай, экономическый олох бары араатын хабар бу кизг түһүлгө тугу оҕорукка сөбүн кэпсээри мустубуту билиэтээтэ.

Сүрүн дакылааттары Дьоксуускайтан ытырылыбыт наука үлэтигэр уонна врачтар оҕордулар.

Врач-гомоспат, психотерапевт, республикатаагы "Чөл олох" общество председателэ В.М.Кузьмина, ханнык баҕарар үтүө саралааһын, общественнай хамсааһын государство, саяалта өттүлэригэр өйбүлү, көмөгө сүөх буолулаахтар: хаддустар, чөл олох дьитэ. Онон общество бары араатыгар кизг өйдөтөр үлэ ытылылаахтарын эттэ. Биллэрин курдук, Валентина Михайловна чөл олох сирин таргыаһыа, чуолаан Шенко ныматын үөрэтигэр идэтигэр дьарыктанар, үгүстүк командировкаларга сылдьар. Күн бүтүгү турунун киһи тус сабыдыалынан Саха сирин 20 улуустар чөл олох 30 бөлөбү тэрилтэн үлэтир, онтон Чурапчы

улуустар үс бөлөк баар буолбут.

Медицинскый наука кандидата, медицинститут кафедратын сибидиссэй Н.С.Дьяковскай иһитинэриитинэн чинчийи түмүгүн оҕордо: ордук тардаммыт ырыларынан оҕос, куртах, троха, эндокриннай патология, сүрэх, сүтүк, бүүр мөлүгө буолар эбит. Агардаас эмэ сөһүмөккө, бэйэ кыаһын иһинэн доруобуйаны көрүү кэдүүстээк. Ол курдук, анемияга убаһа бйара ордук туһалаах, бийр ый устата күн айы 100 г бйары сиз хааны чөлүгэр түһэрээх сөп. Үөрэх тэрилтэлэригэр, оҕордо дьон уопсай дьитэлэригэр сылаас туялет баара тымыһыттан, бүүр ырылаа үөскүүртүн харыстыр. Чурапчыга дьит састааба тийбэтиин дьиттөөх туулу, дьиттөөх кизибэи рационига киллэрэр хаһаан да наада. Ийэ оҕотун үлүһүк эмтэригэр оҕо чэпкэн доруобуйалаах, аллэригэр бериммэт буолуутун мэкээлир. Оскуолада үөрэнээччи доруобуйатын хонтуруолуура мед-үлэтиг көрүлүктээх, буфетка ас баар буолулаах (норма быһытынан күнүс 1 чааска дьитэ оҕо иккитэ аһах тустаах), учууталлар уонна төрөпүттэр таһна-сипта, тутта-халта сылдымыларыттан саҕалаан үлэбэ-хамнаса, чөл олоххо холбоһор буолулаахтар.

СГУ экология кафедратын сибидиссэй, биологическый наука кандидата Г.С.Васильева туламыр эйгэ киһи доруобуйатыгар сабыдыалын туһунан кэпсээтэ, бэйэни харыстаныа сүбэлэри бйэрдэ.

Тылы чинчийинэн дьарыктанар Н.И.Ефремова тыл иһигэр чөлү информация баарын, онон кулаһан, бйдыр тыл киһини айгыратарын туһунан бэрт интэриэһинэй иһитинэриин оҕордо.

Чөл олох хамсааһыныга бийр сазмай көхтөөх кыттыны ылар СР Ыччат министрствотун отделын начальнига С.А. Афанасьева государственнай былаас общественнай тэрийинэри кытары үлэтин хайыскаларын туһунан кэпсээтэ. Бу министерство өтүгүн туоһа-туоһа Граннар олохтоммуттарын сырдатан, онно хайдах кыттааха сөбүн сүбэлээтэ, үлэлэригэр ытырда.

Улуустаагы үөрэх управлениетин начальнигин солбуйааччы М.П. Антипина үөрэх тэрийтэлэре чөл олоххо ытыр үлэтир кэпсээтэ. Экологическый, палеологическый, эстетическый уонна чэбдигирдэр хайыскалаах оҕуоллары, үйүйаанары холбоурдаа.

ЧРОСИО психолога Л.А. Белых киһи чэпкэн-чэбдик буолууга үгүс өтө тус байыттан туулулааһын санатан туран, "биллэпигиттэн уонна сүрүлдьиммиттэн ырыах буолабыт" дьитэ, күнээбэи олоххо туһалаах сүбэлэри бйэрдэ.

"Саха" ИБК иһинэн тармилит "Хотугу сулу" телерадиоакадемия директора Т.А.Гоголева оҕо дьобурун сайыннарыа ытыр үлэтин

сырдатта. Чөл олох өйбүлү билгитин дьит-сэргэ кизгик аһааран өйдүүр буолбутун биллэртэн, чэхчэ да олоххо тардыһылаах, чөлү сыллаах-соруктаах, бйгэ туруктаах, үлэтигэр-үөрэхтээх ара буолулааһына сааа дьит омок быһытынан сайдыахтыг биллэртээтэ. Тус үлэтин быһытынан улууска бийр эмит чөл олохтоок нэһилигэи телевидение нөгүө республикатаагы сьидатын баҕарарын эттэ.

Оҕо доруобуйатын чөлүгэр түһэр республикатаагы киһи директора, медицинскый наука доктор А.А. Наумова бйэтин генеалогическый чинчийитин биллэринэрдэ, оҕо хайдах-туох олохтоок-дьаһахтаах, ханнык сирдээх-майгылаах дьитиг айыллан төрөбүтэ киһи дьиттэтигэр, доруобуйатыгар улахан сабыдылааһын, бйаарар оруоллаарын туһунан кэпсээтэ.

Интернат-оскуола учуутала Е.Т.Егоров ытыллар үлэ түмүктээх буолулааһын тоһоҕолоон туран, бийр кизгэ хас да улахан дьаһал тэһинэн ытыллара кэдүүтэ кыратын биллэртээтэ. Бу күнээргэ дьукубунаа конференция, СР Президиумун иһинэн Оҕо аймак уонна дьит кэргэн Комитетин күнээр уонна бу семинар бийр күнэ кэригэ буоланнар холлос-спыттарын холбоурдаа.

Күнүстэн кизгэ үлэ секцияларынан ытылынна. "Дукубунаа — доруобуйа төрдө" секцияны СГУ экология кафедратын сибидиссэй, биологическый наука кандидата Г.С.Васильева, "Ыччат уонна чөл олох" секцияны Ыччат министрствотун отделын начальнига С.А. Афанасьева, "Үөрэх тэрийтэлэригэр бэйэ доруобуйатыгар сөптөөх сыһааны үөскэти" секцияны ЧРОСИО директора Л.Т.Егорова, "Доруобай буолууга спорт суолтата" секцияны ЧГФКСИ проректора, педагогическый наука кандидата М.И. Лыткин, "Чөл олох — кэм идэригэ" секцияны аран-гомоспат В.М.Кузьмина салайан үлэтиллэр. Дьукубунаа тахсыт үчэнайдары сэргэ үлүһүн үлэтигэр, учууталлар, дьит кэргэн специалистара дакылааттарынан кытыннылар, интэриэһиргир боллурустарын кэпсэтиллэр.

"ТӨГҮРҮК ОСТУОЛ"

Секциянын үлэлэр кэннэлэригэр тутта саҕаламмыт "Олохтоок бэйэни салайыныага дьит кэргэн государственнай политикаһын олоххо киллэрин" дьин "төгүрүк остуолу" улуус баһылыга И.Н.Аммосов салайан ытта. Киһи улуустулар СР Президиумун иһинэн Оҕо аймак уонна дьит кэргэн дьиталарыгар Комитет күнээр саҕаламмыттарын биллэрэн туран, кэлбит ыалдьыттары биллэринэрдэ уонна тылы Комитет председателигэр А.Е.Сергучева бйэрдэ.

Алексей Егорович СР Президиумун иһинэн Оҕо аймак уонна дьит кэргэн дьиталарын Ко-

митетин сүрүн үлэтин кэпсээтэ, бүтүгү "төгүрүк остуол" дьит кэргэн уопсай сайдыага тугу оҕорон сөбүтэр уонна чөл олох хамсааһына хайдах барыахтаах дьит кыһылыга хорутуу булууга аһаарын эттэ, улуус дьит кэпсэтигэр көхтөөхтүк кытталларыгар ытырда.

Саһаа атастайытыгар үгүс киһи кытынна. Чурапчы салиэньитин "Минчи" үйүйаанын сибидиссэй М.Н.Яковлева дьит кэргэн уонна полечителлэри кытары ыкса үлэтиллэрин кэпсээтэ. Хатылы орто оҕуолатын социальнай педагога Е.Р.Холостанова сайынгы дьит кэргэн лабэригэр тэрийэр баҕалаастарын биллэринэрдэ, өйүүгэ, көмөлөһөргө көрдөстө. Болуур нэһилигэин баһылыга Н.И. Петров "Утэ дьит" хамсааһын чөл олох кытары алтыстыгын түмүгэр киһилэр нэһиликтэригэр үгүс үлэ ытылларын (чуолаан оҕуола капиталнай өрөмүсүгэр) кэпсээтэ. ЖОХ начальнига Е.И. Савин тэрийтэлэригэр чэбдигирдэр киһини аспыттарын уонна полечителлэригэр хамсааһынга кытталарын кэпсээтэ. Чакыр баһылыга Т.В. Ардимова тыа сиригэр оҕо көрөн оҕорор эдэр ийэлэргэ өйбүл оҕорорго туруоруста. Муу-дайтан педагогическый үлэ ветерана, "Дьит кэргэн-2004" конкурс кыһылааһыга В.Г. Макарова дьит кэргэн чөл олохтоок буолууга общество чөл буолуутун мэкээлиригэр сазатын үлэтиинэ, бйэтин иһигэр опытын кэпсээтэ. Одуулуутан И.Д. Артемьева түөлбэлэр салайааччыларын хамсааһыга туруоруста. Кэлбит ыалдьыттартан Комитет председателин солбуйааччылар И.Ю. Алексеева, В.И.Кирилина уонна Н.С.Синцева Комитет үлэтин сырдаттылар, манньк кэпсэтигэр оҕорун үлэ хайыскаларга чөлүла-каллары аттиллэр.

"Төгүрүк остуолу" түмүктүүрүгэр А.Е.Сергучев чэхчэ да кэрэксбиллээх кэпсэти тахсы-бытын тоһоҕолоото. Ити обществога активност күүһүбүтүн, нэһиликтэр салалталарыгар саяалы өйдөөх-санааһа дьит баар буолууларын, уопсай үлэбэ кытыннаран ар дьит үлэбэ-хамнаса кизгик тардыг көрүгэ үөскэ-абитин түмүгэ буоларын биллэртээтэ. Муниципальнай тэрийим территориятыгар баар тэрийтэлэр бары бийргэ сөһүөнөн үлэтигээхтэр, очотугар "бу — культура үлэбэ, бу — дьит кэргэн специалыин кизгэ" дьин араһыны сүөх буолулаах дьитэ. "Төгүрүк остуол" үрдүк таһымга барытын иһин бары мустубуттарга маһаһа.

"Төгүрүк остуол" кэннэттэн маастар-кылаастар ытылынылар, секциянын үлэни түмүктээһин буолла. Киһити эһилэртэн таһыллан рекомендация ытылынна. Манан семинар сылын-соругун ситэн, үлэтин түмүктээтэ.

Р. СИБИРЯКОВА.

ААҔЫЫ СУОЛТАТА ҮРДҮҮР

Билигин оҕо киһигэи аарытын проблемата государственнай таһымга таһыста дьитэ сөп. 2001 сыллааха Бүтүн Россиятаагы аарыыны өйүүр конгресс "Чтение" дьин концепция национальнай программатын ылыммыта. Онно оҕорун былырын саас библиотечнай ситим уонна оҕуола библиотектардын холбоһулаах семинардара буолбута, кэпсэтигэр оҕо аахат буолуутун проблемата турбута. Итиэнэ библиотека, оҕуола, дьит кэргэн бийргэ үлэтигээхтэригэр эр түмүк көстүө дьин "Бийргэ ааҕабыт" дьин дьит кэргэн аарыы программатын ылыммытыт. Сыл устата библиотекаларга программа иһинэн араас дьаһаллар ытылынылар.

Кулун тутар 29 күнүгэр народнай театр дьитигэр "Бийргэ ааҕабыт" дьин үөрэх управлениетин уонна салиэньиттэригэр оҕо библиотекатын тэрийинэригэр улуустаагы ааҕар дьит кэргэтэр конкурстарга буолан ааста. Конкурс сылынэн оҕо билгитэ тардыһытыгар, аарыыга интэриэһэ күүһүригэр дьит кэргэн оруолу көрдөрүү буолар. Бу конкурска нэһиликтэртэн барыта 13 дьит кэргэн кэлэн кытынны ылла. Манна төрөпүттэр оҕорон кытта алта түһүмэхэ — дьит кэргэн визитката, "Бйиги сөбүлүүр кинигэлэриг" стендэни көмүскэһин, компьютернай сонньуу-викторина, "Үөрэтэр, интэриэһиргэтэр, кэрэксэтэр" кинигэ рекламата, эрдит-лото, "Темная лошадка" сонньуу — күрэхтэтиллэр. Конкурсу сэттэ киһилээх дьитүүр сүбэ сыаналаата.

Конкурс түмүгүнэн "Бастыг ааҕар дьит кэргэн" аатын бары дьиткэргэ үгүгэйдик кытан болгонотон Татьяна Михайловна, гнат Алексеевич Каргузовтар кыргытарынны Светлана уонна инналыын ытыллар. Итэни сэргэ алта дьит кэргэнгэ түһүмэхтэнэн анал номинациялар иһэрииниһэр. "Стендэни бастыг мускээһин иһин" номинацияга хаһаайынынан Мындагайыт-Елена Петровна, Василий Самсонович Инокентьевтар, төрөбүт кыраайы билги иһин" номинацияга кыһылаахтарынан Сыттан Тура Яковлева Спелцева уолуутун Сарыалыын, "Бастыг дьит кэргэн библиотеката" номинацияга интернат-оскуо-

латтан Александра Николаевна Макарова кыһынын Маринанын, "Научнай көрү" номинацияга Хатылтан Агафия Николаевна Макарова кыһынын Викалыин, "Ааҕар дьит кэргэн" номинацияга Одуулуутан Тура Ивановна Потолова уолуутун Авергий-дыын, "Бастыг дьиткэ" Хадарган Елена Афанасьевна Дьяковскай уолуутун Айаанын, "Справочнай литератураны кэрэксэтэр" номинацияга Чурапчы орто оҕуолатын Саргылаах Дмитрий Макарова уолун Колыны кытта уо. д. а. кыһылаахтарынан буолулар. Ити номинациялар тастарынан спонсордөр олохтообут анал биһиргэр бйирдигээн кытааччыларга туттары-лынылар. Конкурсу бйэлэриг ырыларынан-тойуктарынан Чурапчы алын сүтүк оҕуолатын үөрэнээччилэре Регина Барашкова, Сардана Христофорова, Ула Макарова уонна Диринг орто агро-оскуолатын "Дабак" театральнай студия үөрэнээччилэре Лиза Никонова, Сардана Поселская кэрэксэттэр.

Конкурс сүдүгэр үгүгэи тэрийинэһиһик баран кытааччылар, көрөөччүлэр сазгэриилэрин ытыллылар, интэриэһэрин таһытыгар бйиһэ көмөлөспүт спонсордөрбүт оруоллара улахан. Киһилэргэ: почтовой сибээсэ, аптека коллективтар, "Ситим" чааһынай маҕаһын үлэтигэр, суолу өрөмүсүнүүр-көрөр ГУП-ка, дьит кэргэн киһигэр, "Сага олох" РИХ ГУ коллективтар, "Ааҕар дьит кэргэн" куулула улахан маһалытын тэрийтэбит итэһэ иһинистин даһаы оҕо сайдарын, үөрэх таһыма үрдүүрүн туһунан кыһааныларын уура туралларыгар баҕарабыт. Оттон конкурс тэрийингэр бйаһы өйбөбүт культура управлениетин начальнигар Д.Д.Полова, народнай театр директоругар В.И. Степанова, "Айылаан" СК директоругар В.П.Герасимовка, улуус нэһиликтэрин уонна оҕуоларын библиотекаларыгар тэрийэ-эччилэр ааттарылтан эмэ маһалытын этэбит.

Е.П.ГУЛЯЕВА,

Чурапчытаагы оҕо библиотекатын сибидиссэйэ.

"ЧУРАПЧЫ — ОХОТСКАЯ" МАРШРУТУНАН

Саха сиригэр көмүс промышленноһа тэрийибитэ 80 сылын, Охотскыйтан таһаар таһы 70 сылын сибээстэн муус устар 1 күнүгэр Чурапчы салиэньиттэн 13 киһиттэн турар хамсаада "Чурапчы — Охотскый" маршрутуна сэттэ күнээх сүүрүүгэ аттанна. Бу сүүрүү бырайыага ЧГФКСИ көбүлээһининэн, СР Ыччат министрствотунан бйэргэһэн, улуус дьаһалтата өйөн ытылынытын билиэтээтэ наада. Сүүрүү сүрүн сыалынан-соругунан көмүс хостоһуулар үлэтигэр, Ааллаах-Унтэн таһаар таһытыгар сылдыбыт бийр дьидулаахтарбүт ааттарын үйэтигин, чөл олоху пропагандалаһын, Д.П.Коркин аатынан ЧРОСИО уонна ЧГФКСИ үлэлэрин сырдатты буолар.

Алгас тыллара истэн, ыраах айаһа Егор Константинович Абрамов салайааччылаах ЧГФКСИ студэннара турунулар. Киһилэри кытта врач А.Р.Ноёва, Ааллаах-Унтэн таһаар таһыта 70 сылыгэр аһаан тэрийибит улуустаагы комиссия чилиэһэ Е.Е.Петухов арыаллаан барыстылар. Бу дьаһал кыттылаахтара уопсайа 1516 км үлүһээх дистанцияны сүүрэн, муус устар 7 күнүгэр дьидуларыгар эргилээн кэллэхтээхтэр.

Г.ГОВОРОВА.

Enopr

Материалы

Спорт

Спорт

Спорт

"КЫНАТТААХ ХАЙЫНАРДЫТ" БИРИИНИГЭР

Кулун тутар ый бүлүгү Хайахсыкка Саха сиригэр спорт үс көрүнүгэр 20 төгүл бастаабыт кынаттаах хайынардыт, ветеринарнай сулуусу ветерана А.Д.Евграфов 70 сааһыгар аналлаах үбүтүгүнүгү дьахталлар ытылынылар.

Ветераны эбэрдатимир дьоро киһини Ил Түмэн председателин солбуйааччы, республикатаагы хайынар федерациятын председатели Е.С.Никитина аста. Евграфа Семёнов аатырбыт хайынардыт эбэрдатан туран, "Физический культураны уонна спорду сайыннарыа үбүтүгүн иһин" энэли уонна федерация сыаналаах бөлүгүн туттарбытын нэһиликкэ ытыктыынан уруйдаата. Улуус баһылыгын солбуйааччы, улуустаагы хайынар федерациятын председатели Н.Н.Попов улуус дьахталлар бөһүтүнэй грамотатын уонна сыаналаах бөлүгүн — автомат сазны туттарда. Үлэстэбит сулуустатын аатын ветеринарнай управление начальнигын солбуйааччы В.Д.Трофимова эбэрда тыларын этэн туран, үбүлээргэ холондорулук бэлэттээмин иһинэн, үбүлээргэ баһылыга В.Е.Федоров нэһиликкэ хама сылдыр бөлүгүн — убаны аһаан туран, эбэрда суруту туттарда. Үбүлээргэ байатын оҕолоро сулуускай аннекна бэлэттээтүлэр, сиэннэрэ ырыанан эбэрдаттүлэр.

Кулун тутар 25-гэр, "кынаттаах хайынардыт" төрөөбүт күнүгэр, нэһилэ устата хотугуу арбаатан сипсийбит хахсаат тыал уларыан, са-

каастаабыт курдук ылаагы күн үүнэ. Үбүлээргэ Алексей Евграфов үкэстэбит сулуунан сыдыам хайынардаахтар сырылым көтүлөр. Кырдыары билимнээт, тэппит атактарын кубулуспат ветеран хайынардыттар түргэн биризмэлэри көрдөртөөтүлэр.

10 км үлүгүгэ 40 саастаахтарга Ким Тимофеев (35 мүн. 57 сек.), 45 саастаахтарга Спиридон Макаров (39 мүн. 39 сек.), 5 км үлүгүгэ 50 саастаахтарга Владимир Сидоров (18 мүн. 26 сек.), 55 саастаахтарга Афанасий Илларионов (19 мүн. 54 сек.), 60 саастаахтарга Николай Захаров (19 мүн. 38 сек.), 3 км үлүгүгэ 65 саастаахтарга Данил Павлов (12 мүн. 19 сек.) бастык биризмэлэри көрдөрдүлөр. Дьон болгомтогун тартыбыт хатыһылаах сырсы 3 км үлүгүгэ 70 саастаахтарга буолла. Икки үтүөлээх тренер иннилэригэр түлэн, үбүлээргэ Алексей Евграфов бастаан табыста (13 мүн. 23 сек.). Иккисинэн И.Н.Попов (13 мүн. 31 сек.), үсүһүнэн П.П.Харитонов (13 мүн. 52 сек.) кэллилэр.

5 км үлүгүгэ 40 — 49 саастаах дьахталлар сырсылаарыгар биллиилээх быһый Антонина Петрова (24 мүн. 3 сек.) бастаата. Оттон 3 км үлүгүгэ 50 — 59 саастаахтарга Зинаида Андреева оҕолорун да сүүрдэ үчүгэй биризмэнэн — 16 мүн. 45 сек. түмүктээт.

Кыйылаахтарга спонсордар: Хайахсыт, Хадаар, Чакыр нэһиликтэрин дьахталлара, Хай-

ахсыттар вет-участак, улуустаагы ветеринарнай сулуус, тыа хайааһыстыбатын управление, "Чурапчы" ТХПК, Хайахсыттан уонна Чакыртан төрүттээх предпринимателлэр Е.М.Баранова, А.Н.Пономарева, С.П.Кириллин, үбүлээргэ биризмэ төрөөбүттөр Николай, Павел Митиннэр, үбүлээргэ оҕолоро А.А.Евграфова, А.А.Томская, Ж.А.Монастырева уонна Алексей Данилович бэйэтэ туруорбут биризмэ туттарылынылар. Анда Алексеевна ыраах Өлөөкө-Култун аймактара Томскайдар ыппыт биризмэтин — икки саһыл тириитин туттартаһына биризмэ кэрэ-бэлиэ түгүнүнэн көһүнэ. Предприниматель П.П.Архипов туруорбут сүргүн биризмэтин — убаны аатырбыт спортсмен, спорду тэрийээччи Афанасий Илларионов, үбүлээргэ оҕолоро туруорбут өгнөөх телевиэрдэрин Антонина Петрова ылаахтарын ылылар.

Хайахсыт олохтоохторо саваскы чэбдик салгынынан тынан, бэртээхэй күрөктээһини көрөн, астынылар-дуһуйдулар. Сааһырылтан "атактарынан кустан" сүгүн ситтэримэри эриһэр хайынардыттартан күс-күдэх ылылар.

Аркадий ДОРОФЕЕВ —
Удьяа Харалы,
Хайахсыт.

Кулун тутар ый 27 — 28 күнүгүгэр Мугудайга Варламовтар биризмэтигэр нуучча дуобаттар күрэхтээһини буолан ааста. Онно барыта 42 оонньоочу үс бөлөххүн хайдыһан күөн көрүстэ. Икки күнүгэр күрэхтээһин түмүгүнэн оҕолорго Марианна Нестерева бастаата, Надя Нестерева иккис, Алина Собакина үчүс буолулар (үлүгүн чурапчылар). Улахан дьонго маннайгы бөлөххө спорт маастарыгар кандидат К.Д.Монастырев (Чурапчы) тэһнээһин буолбата, иккис — мистэбэ маастарга кандидат Коля

МУГУДАЙГА ДУОБАТ КҮРЭБЭР

Варламов (Мугудай), үчүс — маастар И.С. Пининин (Чурапчы) тигистилэр. Иккис бөлөххө маастарга кандидат В.Н.Петров (Чурапчы) чемпионнаата. Биризмэтигэр иккис Е.А.Варламов (Мугудай), үчүс — маастарга кандидат П.П.Пининин (Чурапчы) ыттылар. Ол кэнниттэн мистэбэлигэр ортолоругар П.А. Варламов 50 сааһыгар аналлаах кубокка бастык иһин биэс мүнүттээх түргэн оонньуу ытылына. Манна 1,5 очколаах К.Д. Монастырев кыйылааһынан буолла.

Бары мистэбэлигэр Варламовтар дьиз кэргэннэрэ олохтообут биризмэ туттарылынылар. Түгэнинэн түһүлэн, бу күрэхтээһин сөптөөх таһымга барбытын иһин ЧГФКСИ ректорыгар И.И. Готовцевка, улуус дьахталлар спорты отделын начальнигар Н.Н. Гуляева, Мугудай нэһилиэгин дьахталлар (баһылыг К.И. Пермяков), общественныгар махталбытын билдэрбит.

Варламовтар дьиз кэргэннэрэ.

МАХТАНАБЫТ

Улуус культураны үлэһиттэрин уолсай мунньагар нэһиликкэтигэр улуускай комитетин председатели Г.Г.Макарова илииттэн Москвага "Бос Чагда" санаторийга 14 хонуктаах путевканы тутан, үөрөн-көтөн, абылаах хонук иһигэр хомунан ыраах сайаанга турумуллу. Дьоккооскайтан билигин кытары Национальнай библиотека отделын сэбиэдиссэй, СР культураны үлэһиттэрин үлэһитэ В.Н.Павлова барсыбыта.

"Бос Чагда" бастагы Президент М.Е.Николаев туруорсулунан В.Н.Ельцин Саха Республикатын бас билиитигэр биэрбит государственнай санаторийга. Санаторий Москвадан 25 км арбаа Москва өрүс кытылыгар турар, 86 мистэбэ, аныгылыг диалогон туруорар, элтир аппараттардаах, саһулаах, бос-сейнаах, спортивнай саһулаах, библиотекалаах, видеосаһулаах, киһи дуһуяа сыһыанар дойдута эбит. Билигин Саха сириттэн сэттэ, москвиттар, Саха сиригэр үлэһит сүлдьүбүт ветераннар — барыта 40-ча буолан сыһыаннабыт. Хаһа даһыа экскурсияга, театрга сырыттыбыт. Кулун тутар 8 күнүгэр Москваны көрдүбүт. Столицаны ырааһыбыт, улааллыт, небоскребтар баар буолан эриһэр эбит. Рынокка ас сыһыа ырааһын, таһас сыһыа билиһиннээх халымын бэлэттээбит.

Кэлээһит иһинэн санаторий генеральнай директорун, бир дойдубаһыт Егор Калитинич Максимов көрсөн махтаннабыт.

В. ПОПОВА.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Муус устар 10 күнүгэр Д.Д. Красильников аатынан Мугудай орто оскулатын бүтүрбүт выпускниктарга аналлаах "Көлүөнэлэр көрсүлүлөрө" ыттылар. Бары выпускниктары кэпсэп маддүм-тыгыргылар, актыбынай кыттыны ыларгытыгар ыгырабыт.

Биллэһэр телефоннар: 27-676, 27-641.

Тэрийэр комиссия.

х х х

Чурапчытаагы капиталнай тутуу управлениета реорганизацияга барарынан кредит ылыттары муус устар 15 күнүгэр дьиз кэпсэп ааһаргытыгар ыгыра. Бу болдүүх кэнниттэн ханнык да матырыйал бариллибэт, претензия ылынылыбат.

Чурапчытаагы капиталнай тутуу управлениета.

х х х

Чурапчытаагы ис дьаала отделынан Иванов Василий Егорович аатыгар бариллибит КР сериялаах, 770056 №-дээх массынаа техникааскы паспорту сүлүтүгүн дьингэ сурубан ааһыллар.

х х х

Үөһэ Бүлүү улуусунаагы ис дьаала отделынан Авакумов Гаврил Николаевич аатыгар бариллибит 14 АМ сериялаах, 98028 №-дээх водителскай дастабырыанна сүлүтүгүн дьингэ сурубан ааһыллар.

Күндү балтыбыт, адыһыт

ЗВЕРСТОВА Евдокия Михайловна

хомолтолоохтук өлбүтүн диригиник курутууан туран бары аймактарыгар, билэр дьонулар иһитинэрбит.

Убайдара, адыһыдээр, бырааттара, уола, кийинтэ, саһаһа, күтүттэрэ Ногородовтар, Стручковтар, Ивановтар.

Кутурбанын тиздэллэр:

— Балтылара Евдокия Михайловна өлбүтүн күндү балтыбытыгар, адыһыттыгар Татьяна Дмитриевна, күтүттүгэр Михаил Михайлович Ногородовтарга Постниковтар, Онуфриевтар, Федоровтар.

— Балта Евдокия Михайловна олохтон туорабытынан биризмэ үөрэммит табаарыһытыгар Ногородов Михаил Михайлович Кытаанах орто оскулатын 1975 с. бүтүрбүт.

— Балта Евдокия Михайловна күн сириттэн барбытынан балтыгар, биризмэ үлэһит коллегатыгар Ногородова Надежда Михайловнага РФ Пенсионнай Фондатын СР Чурапчы улуусунаагы управлениетын коллектива.

Хоту, көһөрүлүү кыттылааһа, педагогическай үлэ ветерана, РФ үөрэтигин туйгуна. "Мин бастагы уулуһу" знактаах

МАКАРОВА Розалия Семеновна

олохтон туорабытынан оҕолоругар, кийинтэригэр, сиэннэригэр, аймактарыгар дириг кутурбанын тиздэбит.

Чурапчы орто оскулатын администрацията, профкома, коллектива.

Тэрийэр таһаараччылар: СР Правительствота, Чурапчы улуусун "Саһа олох" редакцията-издательскай холбоһук Государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууу контурууоллуур уонна регистрациялар РФ бачээккэ СР региональной управлениетыгар 2003 с. бачыһын 20 күнүгэр регистрациаламмит нүөмэрэ — ПИ №19-0423.

"Саһа олох" редакцията-издательскай холбоһук Г.У. Офсетнай бачээк. Саһаһын № 39. Тираж 2667. 06.04.2004 с. бачээккэ бэрилиннэ. Хаһыат нэһилэһа үстэ: оптуоруннука, чэппиэрэ уонна субютаба таһар.

Редактор Г.Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отделлар — 41-265.
E-mail: Osaoloh@cherap.sakha.ru

Автор суругар этиһэр санаа редакция позициятыгар маддэн сөп түбэхэр буолбатах. Сурукаа ыттылар чакчылар кырдыктаахтарыгар эппиэтиһэн автор тус бэйэтэ сүтэр.